

FINTA JÓZSEF

Az egyházi élet változásai Csepregen

„Vagyon egy szép város Sopron vármegyében
Csepreg az ő neve Réptze víz mentében...”

Csepreg első írásos említése 1255-ből való. A soproni várispánság része volt. Az Anjou-királyok emelték mezővárosi rangra. Egy ideig Károly Róbert felesége, Erzsébet királyné birtokolta. Önkormányzatisága Sopron város mintájára fejlődött, annak „leányvárosa” volt. A 14. és a 15. században megyei és nádori gyűlések helyszíne.

A Szent Miklós-templom oldalhajójában a mennyezetet az Árpád-ház címere után azon családok címere került, amelyek birtokolták a várost: így a Kanizsaiaké, Nádasdyaké, Draskovichoké, Jankovichoké. A sort a magyar címer zárja.

A Szent Miklós-templomot Kanizsai János esztergomi érsek építtette 1391-ben késő gótikus stílusban. Ebből a korból csak a torony és a szentély falai maradtak fenn. Az első plébánost Jánosnak hívták. Őt Mária királynő először Sopronba nevezte ki, de a soproniak nem fogadták el. A mohácsi vést követően Nádasdy I. Tamás áttért az evangélikus vallásra, vele együtt számos jobbágya is. A templom 1537–1643-ig az evangélikusoké volt. Több neves prédikátor működött itt, könyvnyomdát is hoztak létre, amely főleg a Pázmány Péter esztergomi érsek, bíboros elleni hitvitázó iratokat jelentette meg.

Nádasdy II. Ferenc, a „fekete bég” kezdeményezte azt a zsinatot, amely egyeztetni próbálta Luther Márton és Kálvin János követőinek tanítását. 1591. június 2–3-án azonban parázs vita alakult ki az evangélikus és a református vallás követői között. Itt történt meg a magyarországi lutheri és kál-

vini irányzat szétválása. 1621 januárjában pedig az a szomorú esemény történt, hogy Csepreg lakói földesurukkal, Nádasdy Pállal csatlakoztak a Bethlen Gábor-féle felkeléshez, ezért a császári seregek II. Ferdinánd parancsára véres bosszút álltak. Alsóvároson kezdve végigdúlták Csepreget, öldököltek és a templomot is felgyújtották.

1643-ban Nádasdy III. Ferenc visszatért a katolikus hitre. Vele együtt jobbágyai is. Szenttamásy Máté plébánosra várt a visszatérítés lelki munkája. Amikor Nádasdy III. Ferencet 1671-ben a Wesselényi-féle összeesküvés miatt kivégezték, Csepreg Draskovich Miklós országbíró tulajdonába került, mert felesége Nádasdy Krisztina volt. Tőlük 1775-ben Jankovich Antal és felesége, Nemeskéri Kiss Katalin vette meg a birtokot.

1776. április 1-én szörnyű tűzvész pusztított. A városi jegyzőkönyv így emlékezik meg a tűzről: „Kévántuk emlékezetnek okáért ezen könyvbe bé írnya, hogy 1776. esztendő április holnapnak első napján mely tüzi veszedelem által templom a kastélokkal együtt, úgy a város háza öszvességgel 224 házak porrá és hamúvá égetnek. A templomban két öreg harang elolvadt és tizenegy személy annyira elégett, hogy mint szenes tuskók marattak”.

Magyar Kozma István plébános versben írta le a tűzvész pusztítását, ő maga alig tudott kimenekülni az égő plébániából. A tűzvész emlékét mindmáig Szent Flórián fogadott ünnepe őrzi, amelyet régebben körmenettel tartottak, napjainkban pedig a tűzoltók és családtagjaik buzgóságának köszönhetően szentmisét tartunk. Azóta is szél délután négy órakor a harangszó.

Kozma István plébános a tűzvész után személyesen ment el Bécsbe, hogy Mária Terézia királynőtől segílyt kérjen. Jelentős összeget kapott. A kegyúr és mások adakozásából újjáépült a templom, és barokk belső teret alakítottak ki. Akkor készült el az impozáns főoltár a szoborcsoporttal. Balról jobbra haladva Szent Antal, Szent Péter, Szent Pál és Alexandriai Szent Katalin szobrai. A két szélén a kegyúri család védőszentjei. A főoltárképet Johann Cimball osztrák festőművész festette 1778 és 1781 között. Szent Miklós püspöknek azt a csodáját ábrázolja, amikor a szaracénok fogóságából kimenti az elrabolt fiút, és visszaadja apjának és anyjának, akik örvendeznek hazatérésén.

1750-ben hat oltárát említették a templomnak: a Szent Miklós főoltárt, a Boldogságos Szűz Máriáról, a Szent Annáról, a Szent Keresztről, a Nepomuki Szent Jánosról és a Szent Rozáliáról elnevezett mellékoltárokat, részletesebb leírásuk nélkül. Külön figyelmet érdemel Kerny Terézia: Madonna-szobor Csepregről című írása (Új Művészet 1991/8), melyben ezt olvashatjuk: „A Madonna-szobor feltehetően a barokk Boldogságos Szűz Mária tiszteletére szentelt mellékoltárba lehetett befoglalva kegyszoborként. Erre bizonyíték az a két pergamentöredék, amelyek Mária ruharedőiből kerültek elő legutóbbi restaurálásuk során. Az egyik szakadozott, négy sornyi olvashatatlan minuszkulás feliratú; a másikon egy név szerepel: »Aráni György 1755«. Noha a középkori Magyarország területéről jó néhány kegyszoborról van tudomásunk (Boldogasszony, Csíksomlyó, Hajós, Máriavölgy, Piliscsaba,), alighanem ezek közül ez a legkorábbi.

A figura, amely tehát még a XVIII. század második felében is a plébániatemplomban állt és jelentős tiszteletnek örvendett, az 1900-as években kerülhetett a szemétkébe, amikor

a hajót átépítették, berendezését megújították. Anyaga hársfa. Magassága 80 cm. Eredetileg aranyozott, ma már igen kopott festékréteggel. Leltári száma 90.16M. Stílárís jegyei alapján a XIV. század első felére, 1340 körülre datálható.” A szobor a Magyar Nemzeti Galéria kiállításán látható.

1939-ben a már-már beszakadással fenyegető templomot lebontották, a torony és a szentély kivételével. Az átépítés után így nyerte el mostani formáját. A belső térben 1956 után történtek változások: a terrazzo kövezet, a padok és az orgona Szigeti Kilián OSB tervei szerint 1961-ben, a vörösmárvány szembemiséző oltár Borsa Antal tervezésében 1973-ban készültek. Építésének 600. évfordulójára, 1991-ben újjafestették a templomot, ekkor dr. Simon József apát út szolgált plébánosként. A festés Závory Zoltán festőművész munkája. A menynevezeten látható üdvtörténeti események: Jézus születése, feltámadása, és a Szentlélek eljövetele. A kóruson az orgona fölött a történelmi események, a szentélyben pedig a magyar szentek és boldogok, „Nagyasszonyunk, nemzetünk szentjei oltalmazátok hazánkat” felirattal. A szentély menynevezetén látható festményen Szent István király felajánlja a koronát a Boldogságos Szűz Máriának. A szentély bejáratánál a keresztelő kúttól fölfelé a hét kegyelmet közvetítő szentség szimbóluma, középen a Pantokrátor alakjával vonzza a tekintetet. A hívek összefogásával új plébánia épült 1985 és 1987 között.

Berkes Gyula plébános szolgálata idején aranyozták az oltárt és a szószéket, ez utóbbi a magvetőről szóló példabeszédet ábrázolja.

2000 óta, az utóbbi 25 évben történt a Szent Katalin-kápolna felújítása, 2004 őszén a keresztúti stációk helyrehozatala, a Boldogasszony-kápolnához vezető út megnyitása, fák ültetése. 2006–2007-ben épí-

tették mechanikussá a pneumatikus orgonát Szarka György és Szabó András orgonaépítők úgy, hogy megtartották a hangszer régi formáját.

2007 történései: a templomtorony homlokzatának renoválása, a hosszú idő óta nem működő toronyóra helyett új toronyóra készítése, a templom csererepezése és a Boldogasszony-kápolna külső felújítása. E kápolnánál tartjuk 2008 óta, májustól októberig az úgynevezett fatimai engeszteléseket a helybéli és környékbeli hívekkel és lelkipásztoraikkal együtt. A templom padjait Pusztai Katalin tervei alapján Simon Gábor mester készítette 2011-ben. 2015. szeptember 13-án a kívül-belül megújult Szentkúti-kápolnát dr. Pápai Lajos megyéspüspök úr áldotta meg és mutatott be szentmisét a hívek közösségével. 2024-ben történt a Szent Miklós-templom harangzúgó ablakainak cseréje, Horváth György asztalosmester kivitelezésében.

Az épületek átalakításánál fontosabb az a változás, ami a lelkekben megy végbe. Hiszen Isten örök üdvösségre hívott és rendelt bennünket. Mi ment végbe a lelkekben? Bizony, a kommunizmus időszakában Csepreg hívó népe hűséget mutatott fel. Szerette hazáját és szerette Egyházát. Sokan jártak templomba, megtöltötték a templom padjait. Szerzetesek, az Isteni Megváltó Leányai tanították a gyerekeket. Óvodásokkal, iskolásokkal foglalkoztak és lelkükbe oltották az Isten szeretetét. Magam még ismertem azokat az asszonyokat 2000-ben, plébánosságom kezdetén, akik lelkesen mondták el a nővérekkel való kedves élményeiket. Aztán jött az üldözés, a szétszóratás. A nővéreket száműzték, a káplánokat – a csepregiek közül kettőt is, Fekete Pétert és Botka Lajost – börtönbe zárták és elítélték. A híveket megfélemlítették. 1950-ben Csepreg emberei nem tűrték a zsarnokságot, és ellenállásba kezdtek. De

tudjuk a végét. Elítélték őket, voltak, akiket kivégeztek, másokat bezártak, kényszer munkára vittek. A hitoktatást tiltották, a sekrestye falai közé száműzték. Nézték, hogy ki jár hittanra, és azokat akadályozták a továbbtanulásnál, a szülőket meg az érvényesülésnél. Mindezek ellenére sokan hűségesek maradtak keresztény hitükhöz. „Úgy van: igéd alapja a hűség” – mondja a 118. zsoltár. Hűségesek maradtak.

Elérkezett az 1989-es év. Sokan megkönnyebbültek. A templomok ajtajai kinyíltak azok előtt is, akiket eddig figyeltek, vagy tiltották nekik a templomba járást. Egy nagy öröm hatotta át az embereket. Óriási lelkesedés. Szabadok vagyunk. Gyakorolhatjuk hitünket, nem figyelnek bennünket. Meddig tartott ez az új szabadság? Az óriási lelkesedés lecsitult, csalódás következett az emberekben. A tömeges lelkesedés után már csak azok maradtak a templomban, akik komolyan vették a hitüket. Elkötelezettek voltak. Ki mellett? Jézus személye mellett.

Szabadságunkat fölvaltotta az újabb szolgaság. Most az emberek önként hajtják fejüket az újabb járomba, igába. Mi ez az iga? A sok munka, a pénz után való sóvárgás, az anyagi javak. Vásároltunk sok mindent, és elhagytuk közben a leglényegesebbet, az Istent, a keresztény hitünket. S közben észre sem vettük, hogy magunk hagytuk el belső megtartó erőnket, a keresztény hitet, Istent. Ravaszul becsaptak bennünket, és ez a becsapás folytatódik azok lelkében, akik hagyják. Ma oda jutottunk, hogy teher a kereszténység, nem bírunk felkelni és szentmisére menni vasárnaponként, mert nekünk pihennünk kell, vagy ha nem, akkor élvezni az életet. Igen, élvezzük, csak nagyon szegények lettünk, mert Isten nélkül üres és önző az életünk. Gyerekeinket pedig nem tanítjuk meg az igazi vallásosságra, csak küldjük őket a templomba. Elvisszük őket

elsőáldozásra, de magunk már nem gyónunk és áldozunk. Szóval az igazi lényegét, a szentségeket nem vesszük komolyan. Nem fontos számunkra a szentáldozás, a szentgyónás és a rendszeres vasárnapi szentmise. Még egy jó évtizeddel ezelőtt, ilyen hagyományos helyeken, mint Csepreg, a hívők jó része karácsony és húsvét előtt meggyónt és áldozott. Mára ezt is sokan elhagyták. S ha meg nem térünk, akkor gyerekeink a hitantól is eltávolodnak, mert kitől is látnák a vonzó példát, ha nem a szüleiktől. Ha tőlük nem látják, akkor ők sem lesznek Krisztus követői.

„Az igaz hit az ország erőssége – nélküle minden birodalom elenyészik” – olvashatjuk Szent István király intelmeiben.

Franciaországban sok templomot bezártak. Az egyik nagyvárosban egy templom maradt, ahol a hívek sokan és buzgón összejönnek. Imádkoznak, hétköznapi is sokan vannak a szentmiséken. Létrejött egy vonzó közösség. 2025 húsvétján szerte Franciaországban csaknem 15 ezer ember keresz-

telkedett meg. XVI. Benedek pápa *A föld sója* című művében írja, lehet, hogy nem nagy tömeg lesz a jövő Egyháza, de aki lesz, az komolyan veszi.

Volt Csepregen reformáció, evangélikus, református és katolikus hit. Lehet, hogy még vitáztak is. Most sokkal veszélyesebb a hitelenség, a csak evilágiság, a közömbösség, a digitális világ térhódítása, és nem tudod azt, hogy honnan jön a veszély.

Istennek hála, hogy amennyire látom és tapasztalom, a felekezetek most összetartanak. Szükség van arra, hogy együtt képviseljük Krisztust a világban, hogy a célját és élete értelmét kereső emberek az örök élet ígét meg hallhassák.

Isten mindig irgalommal fordul az emberhez, még ha vétkezünk is, de magához csak azt tudja ölelni, aki bánja vétkét, mulasztását. Akarjunk az Isten parancsainak útján járni és parancsait szeretni!

Létünk függ attól, hogy a keresztény hitünkben megmaradjunk.